

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Історичний факультет
Кафедра історії України

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«Історія та культура України»

1. Загальна інформація про курс

Назва курсу, мова викладання	«Історія та культура України», мова викладання – українська
Викладачі	Кліщинський Павло Володимирович , кандидат історичних наук, старший викладач
Профайл викладачів	https://tinyurl.com/yvah8z5r
Е-mail:	klischynskiy@kpnu.edu.ua
Сторінка курсу в MOODLE	https://moodle.kpnu.edu.ua/course/view.php?id=10018
Консультації	Щочетверга – (15.00-17.00), місце проведення – кафедра історії України

2. Анотація до курсу

Анотація. Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Історія та культура України» укладена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки освітньо-кваліфікаційного рівня підготовки фахівців: рівень вищої освіти – перший (бакалаврський), ступінь вищої освіти – бакалавр, назва галузі знань – А Освіта, спеціальність А6 Спеціальна освіта, спеціалізація А6.01 Логопедія. Освітньо-професійна програма Спеціальна освіта (Логопедія). Тип дисципліни. Освітній компонент «Історія та культура України є дисципліною циклу професійної підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю А6 Спеціальна освіта, спеціалізація А6.01 Логопедія – нормативна. Предметом вивчення курсу історії України є складний процес формування та розвитку багатомільйонного українського народу, його діяльності в соціально-економічній, духовній, політичній і державній сферах з давніх-давен до сьогодення. Разом з тим історія України має розглядатися в тісному взаємозв'язку з глобальними історичними процесами, з історією її найближчих сусідів, з якими у різні часи українці перебували у складі різних держав. Предмет історії України включає: історію території; історію титульного етносу; історію державотворення; матеріальну і духовну культуру; роль і значення окремих державних, релігійних і культурних діячів.

3. Мета курсу

Мета: метою викладання навчальної дисципліни «Історія та культура України» полягає у формуванні у студентів неісторичних спеціальностей цілісних, системних знань про основні політичні, соціально-економічні, культурні події, явища та процеси минулого, діяльність видатних історичних діячів у різні періоди вітчизняної історії; вміння їх аналізувати, узагальнювати, виділяти основні тенденції і закономірності перебігу історичних подій, виявляти причинно-наслідкові зв'язки; уміти критично оцінювати історичні факти та діяльність осіб; володіти науковою термінологією й користуватися нею; розглядати суспільні явища в розвитку і конкретно-історичних умовах.

4. Формат курсу

Стандартний курс (очний). Передбачає проведення лекційних, семінарських занять, консультацій. Можливе застосування об'єктно-модульного динамічного середовища навчання Moodle та застосунків для проведення відеоконференцій.

5. Результати навчання

Інтегральна компетентність:

ІК - Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми спеціальної та інклюзивної освіти у процесі корекційно-педагогічної, діагностико-консультативної, дослідницької та культурно-просвітницької діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій і методів спеціальної та інклюзивної освіти загалом та логопедії зокрема і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК – 1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК – 2 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК – 3 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК – 7 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК – 11 Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів не доброчесності.

Спеціальні компетентності:

СК – 14 Здатність до роботи із спільнотою – на місцевому, регіональному, національному, європейському і більш широкому глобальному рівнях з метою формування толерантного, гуманного ставлення до осіб з порушеннями мовленнєвого розвитку, розвитку здатності до рефлексії, включаючи спроможність обдумувати як власні, так й інші системи цінностей.

СК – 16 Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

СК-14. Здатність до роботи із спільнотою – на місцевому, регіональному, національному, європейському і більш широкому глобальному рівнях з метою формування толерантного, гуманного ставлення до осіб з порушеннями мовленнєвого розвитку, розвитку здатності до рефлексії, включаючи спроможність обдумувати як власні, так й інші системи цінностей.

СК-16. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

Програмні результати навчання:

ПРН – 7 Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами у професійному середовищі, володіти фаховою термінологією та професійним дискурсом.

ПРН – 16 Приймати обґрунтовані рішення з урахуванням цілей, ресурсних і законодавчих обмежень, ціннісних орієнтирів.

ПРН – 17 Мати навички самостійного навчання та пошуку необхідної інформації.

ПРН – 18 Знати основи запобігання корупції, суспільної та академічної доброчесності на рівні, необхідному для формування нетерпимості до корупції та проявів недоброчесної поведінки серед здобувачів освіти та вміти застосовувати їх в професійній діяльності.

За результатами вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

знати: фактичний матеріал з усіх розділів національної історії; персоналії та хронологічні дати; питання історіографії та джерелознавства; історичну карту; понятійний апарат; основні етапи, закономірності та особливості соціально-економічного й політичного розвитку України; досягнення в культурній сфері.

вміти: отримані знання з дисципліни використовувати на практиці, в реальному житті; оперувати історичними термінами, мислити категоріально; працювати з необхідною літературою та джерелами; робити правильний і об'єктивний аналіз історичних процесів, що відбуваються в Україні та за її межами; володіти історичною картою.

6. Обсяг і ознаки курсу

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Освітня програма, спеціальність	Спеціальна освіта (Логопедія), 016 Спеціальна освіта	Спеціальна освіта (Логопедія), 016 Спеціальна освіта
Рік навчання	1	1
Семестр вивчення	1	2
Кількість кредитів ЄКТС	5	5
Загальний обсяг годин	150	150
Кількість годин навчальних занять	50	20
Лекційні заняття	26	10
Практичні заняття	-	-
Семінарські заняття	24	10
Лабораторні заняття	-	-
Самостійна та індивідуальна робота	100	130
Форма підсумкового контролю	Екзамен	Екзамен

7. Пререквізити і кореквізити курсу

Передумовою успішного навчання та опанування компетентностями дисципліни «Історія та культура України» є набуті здобувачами попередньо знання з шкільної програми «Історії України»; набутті теоретичні знання практичні вміння та навички з освітнього компонента «Історія та культура України» можуть бути використані під час вивчення таких навчальних дисциплін, як: «Соціально-політичні студії».

8. Технічне й програмне забезпечення, обладнання

Вивчення курсу не потребує спеціального матеріально-технічного та/або інформаційного забезпечення; можливе використання проектора й ноутбука / персонального комп'ютера для створення презентацій у форматі MS PowerPoint. Передбачається застосування об'єктно-модульного динамічного середовища навчання MOODLE.

9. Політика курсу (правила та вимоги)

Умови визначення успішного засвоєння освітнього компоненту «Історія та культура України»:

- кредити присвоюються здобувачам вищої освіти після завершення навчальної дисципліни та успішного оцінювання досягнутих ними результатів навчання;
- критерієм успішного проходження здобувачем вищої освіти оцінювання результатів навчання є досягнення ним мінімального порогового рівня оцінок за кожним запланованим результатом навчання освітнього компоненту та мінімального порогового

рівня оцінки за освітнім компонентом загалом, яких складає 60 % від максимально можливої кількості балів, визначеної відповідними нормативними документами Університету;

- здобувач вищої освіти, який має академічну заборгованість з освітнього компоненту за результатами поточного контролю, не допускається до екзамену. Рішення про недопущення за поданням викладача приймає декан факультету, його оприлюднюють до початку екзамену. У відомості обліку успішності роблять запис «не допущено»;

- здобувач вищої освіти допускається до складання екзамену з освітнього компонента, якщо його рейтингова оцінка за результатами екзамену є більшою або рівною 24 балам (60 % від максимально можливої для даної форми контролю кількості балів). Рейтингову оцінку такого здобувача вищої освіти з освітнього компонента визначають як суму рейтингової оцінки за результатами поточної успішності та рейтингової оцінки за результатами екзамену;

- якщо допущений до екзамену здобувач вищої освіти не підготувався (його рейтингова оцінка за результатами екзамену є меншою 24 балів), то бали за екзамен до рейтингової оцінки поточної успішності не додаються, виставляють підсумкову оцінку з освітнього компоненту FX за шкалою ЄКТС та «незадовільно» за національною шкалою;

- здобувачам вищої освіти, які за результатами підсумкового контролю у формі екзамену отримали незадовільну оцінку, дозволяють ліквідувати академічну заборгованість після належної підготовки;

- ліквідацію академічної заборгованості за результатами семестрового контролю дозволяють до початку наступного семестру в час, визначений графіком ліквідації академічної заборгованості, та допускають не більше двох разів: перший раз – викладачеві, другий – комісії яку створюють за розпорядженням декана факультету.

- за неуспішного проходження оцінювання результатів навчання за освітнім компонентом кредити здобувачі вищої освіти не присвоюють;

- якщо здобувач вищої освіти, допущений до семестрового контролю не з'явився на семестровий екзамен, у відомості обліку успішності викладач записує «не з'явився». Про незалежні від здобувача вищої освіти причини (у тому числі непрацездатність у зв'язку із хворобою), які підтверджують неможливість його присутності на екзамені, він має негайно повідомити декана факультету.

Академічна доброчесність. Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної не доброчесності. Виявлення ознак академічної не доброчесності в письмовій роботі (звітах, планах-конспектах) студента є підставою для її не зарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

«Кодекс академічної доброчесності Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка» (<https://tinyurl.com/yu5aw492>).

«Положення про дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними, науковими працівниками та здобувачами вищої освіти в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка» (<https://tinyurl.com/yae73h73>).

Відвідання занять. Відповідно до пункту 9.2 «Правил внутрішнього розпорядку К-ПНУ імені Івана Огієнка» (<https://tinyurl.com/4tfmzkfb>).

Здобувачі вищої освіти зобов'язані: дотримуватися вимог законодавства, Статуту Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка» відвідувати усі види навчальних занять; вчасно інформувати деканат про неможливість відвідувати навчальні заняття, складати (перескладати) екзамени, заліки тощо через поважні причини; подати підтверджувальні документи, що засвідчують поважну причину, яка унеможливила відвідування навчальних занять, складання (перескладання) екзаменів, заліків тощо;

ліквідувати академічну заборгованість у встановлені терміни (<https://tinyurl.com/2jxk72w2>).

Література. Уся література, яку здобувачі вищої освіти не можуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

Визнання результатів неформальної та (або) інформальної освіти. У випадку, якщо здобувач освіти отримав знання у неформальній та інформальній освіті, зарахування результатів навчання здійснюється згідно Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (Порядок визнання результатів навчання здобувачів вищої освіти, отриманих шляхом здобуття неформальної/інформальної освіти в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка), зокрема, якщо їх тематика відповідає змісту навчальної дисципліни (окремій темі або змістовому модулю).

10. Схема курсу

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма					заочна форма						
	усього	у тому числі					усього					
		л	с	лаб	інд	с.р.		л	с	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7						
Змістовий модуль 1. Суспільні трансформації та розвиток України з давніх часів і до сьогодення												
Тема 1. Вступ до курсу “Історія та культура України”	9	2				7	9	2			7	
Тема 2. Первісне суспільство та перші державні утворення на території України	9	2				7	9				9	
Тема 3. Київська держава королівство Руське (ГалицькоВолинська держава)	15	4	4			7	15	2			13	
Тема 4. Українські землі під владою іноземних держав	12	2	3			7	12	2			10	
Тема 5. Українська Національна революція XVII ст.	11	2	2			7	11	2			9	

Тема 6. Україна наприкінці XVII – у XVIII ст. Гетьманщина	10	2	1			7	10		2			8
Тема 7. Українські землі в складі Російської та Австро-Угорської імперій	14	4	2			8	14	2				12
Тема 8. Україна в період Першої світової війни та Української революції 1917-1921 рр.	13	4	1			8	13		2			11
Тема 9. Україна в міжвоєнний період	12	2	2			8	12	2				10
Тема 10. Україна в роки Другої світової війни.	12	2	2			8	12					12
Тема 11. Українська РСР у 1945-1991 рр.	11	2	1			8	11		2			9
Тема 12. Україна після проголошення незалежності	12	2	2			8	12	2				10
Разом за змістовим модулем	140	30	20			90	140					120
Усього годин	140	30	20			90	140					120
ІНДЗ			-	-	10	-						10
Усього годин	150	30	20		10	90	150	12	8		10	120

10. Система оцінювання та вимоги

Поточний контроль проводиться з метою перевірки рівня підготовки здобувачів вищої освіти за визначеною темою; забезпечення зворотного зв'язку між викладачем та здобувачами вищої освіти, управління навчальною мотивацією здобувачів. Поточний контроль проводиться у формі усного опитування, письмового експрес-контролю, виступів здобувачів при обговоренні теоретичних питань, виконанні практичних завдань, а також у формі тестування та ін. Форма модульного контролю: модульна контрольна робота. Формою підсумкового контролю є екзамен.

11. Критерії оцінювання результатів навчання

Кількісне оцінювання результатів навчання

Екзамен

Поточний і модульний контроль (60 балів)			Екзамен	Сума
Змістовий модуль 2			40 балів	100 балів
Поточний контроль	МКР	ІНДЗ		
20 балів	30 балів	10 балів		

Поточний контроль (20 балів)

Максимальний бал оцінки поточної успішності здобувачів вищої освіти на навчальних заняттях (практичних, лабораторних) приймається рівним 12.

Пропущені заняття здобувач вищої освіти має обов'язково відпрацювати. За відпрацьовані лекційні заняття оцінки не ставляться, за практичні та лабораторні заняття нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Здобувач вищої освіти, знання, уміння і навички якого на навчальних заняттях за 12-бальною шкалою оцінено від 1 до 3 балів, вважається таким, що недостатньо підготувався до цих занять і має академічну заборгованість за результатами поточного контролю. Поточну заборгованість, пов'язану з невідповідністю або недостатньою підготовленістю до навчальних занять, здобувач вищої освіти повинен ліквідувати. За ліквідацію поточної заборгованості нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Критерії оцінювання знань, умінь, навичок здобувачів вищої освіти

Рівні навчальних досягнень	Оцінка в балах (за 12-бальною шкалою)	Критерії оцінювання
Початковий (понятійний)	1	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, понять без зв'язку між ними: відповідає на запитання, які потребують відповіді «так» чи «ні». Знання про особливості психічного розвитку дітей з інтелектуальними порушеннями, психологічні основи корекційно спрямованого навчання та виховання учнів з інтелектуальними порушеннями не сформовані. Вміння визначати індивідуально-психологічні особливості дітей з інтелектуальними порушеннями та враховувати їх при організації навчально-виховного процесу, добирати доцільні методи та засоби психологічної оцінки та корекції порушень розвитку у дітей з інтелектуальними порушеннями не сформовані. Творчість і самостійність при виконанні завдань відсутні; потреба у безперервній самоосвіті не виявляється. У роботі здобувача наявні ознаки академічної доброчесності.
	2	Здобувач вищої освіти не достатньо усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні «та» чи «ні»; може самостійно знайти в підручнику відповідь. Здобувач вищої освіти не розуміє особливостей психічного розвитку дітей з порушеннями інтелекту. Вміння визначати індивідуально-психологічні особливості дітей з інтелектуальними порушеннями та враховувати їх при організації навчально-виховного процесу, добирати доцільні методи та засоби психологічної оцінки та корекції порушень розвитку не сформовані. Творчість при виконанні завдань відсутня; потреба у безперервній самоосвіті не виявляється. У роботі здобувача наявні ознаки академічної доброчесності.

	3	Здобувач вищої освіти вищої освіти намагається аналізувати навчальний матеріал; робить спроби виконання репродуктивних вправ і завдань; за допомогою викладача виконує прості методичні завдання й педагогічні задачі (за готовим алгоритмом). Здобувач вищої освіти демонструє окремі, не систематизовані знання про теорію та практику психології дитини з інтелектуальними порушеннями. Вміння визначати індивідуально-психологічні особливості дітей з інтелектуальними порушеннями та враховувати їх при організації навчально-виховного процесу, добирати доцільні методи та засоби психологічної оцінки та корекції порушень розвитку у дітей з інтелектуальними порушеннями практично відсутні. Творчість і самостійність при виконанні завдань відсутні; потреба у безперервній самоосвіті не виявляється. У роботі здобувача наявні ознаки академічної доброчесності.
Середній (репродуктивний)	4	Здобувач вищої освіти частково розуміє навчальний матеріал; здатний виконати практичні завдання за зразком; орієнтується в термінах, поняттях і визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу з дисципліни викликає значні труднощі. Знання програмного матеріалу фрагментарно сформовані. Наявні окремі вміння визначати індивідуально-психологічні особливості дітей з інтелектуальними порушеннями та враховувати їх при організації навчально-виховного процесу; добирати доцільні методи та засоби психологічної оцінки та корекції порушень розвитку у дітей з інтелектуальними порушеннями. Творчість при виконанні завдань не виявляється; самооцінка готовності до роботи завищена; потреба у безперервній самоосвіті відсутня. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
	5	У здобувача вищої освіти на репродуктивному рівні сформовані основні знання з психології дитини з інтелектуальними порушеннями. Здобувач може дати визначення понять, категорій (однак з окремими помилками); вміє працювати з підручником, самостійно опрацювати частину навчального матеріалу; виконує прості вправи і завдання за алгоритмом, але окремі висновки є нелогічними та непослідовними. Наявні окремі вміння визначати індивідуально-психологічні особливості дітей з інтелектуальними порушеннями та враховувати їх при організації навчально-виховного процесу; визначати шляхи, добирати доцільні методи та засоби психологічної оцінки та корекції порушень розвитку у цих дітей. Творчість при виконанні завдань не виявляється, самостійність недостатня; потреба у безперервній самоосвіті відсутня. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
	6	Здобувач вищої освіти розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати матеріал, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання під час виконання вправ і завдань за алгоритмом, послуговуватися додатковими джерелами. Знання програмного матеріалу репродуктивного характеру. Сформовані окремі вміння для визначення індивідуально-психологічних особливостей дітей з інтелектуальними порушеннями та їх урахування при організації навчально-виховного процесу; вибору доцільних методів та засобів для оцінки психічного розвитку та корекції порушень розвитку. Творчість при виконанні навчальних завдань не виявляється, самостійність недостатня; потреба у безперервній самоосвіті відсутня. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.

Достатній (алгоритмічно-дієвий)	7	Здобувач вищої освіти правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими поняттями, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовувати термінологію. Наявні окремі вміння визначати індивідуально-психологічні особливості дітей з інтелектуальними порушеннями та враховувати їх при організації навчально-виховного процесу; визначати шляхи, добирати доцільні методи та засоби психологічної оцінки та корекції порушень розвитку сформовані на репродуктивному рівні. При виконанні навчальних завдань творчість не виявляється; готовність до самоосвіти недостатньо виразна. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	8	Здобувач вищої освіти має досить повні знання, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; вміє аналізувати, робити висновки; відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак з окремими неточностями. Здобувач вищої освіти розуміє навчальний матеріал, може відтворити більшу його частину. Знання програмного матеріалу в основному сформовані. Вміння визначати індивідуально-психологічні особливості дітей з інтелектуальними порушеннями та враховувати їх при організації навчально-виховного процесу, добирати доцільні методи та засоби психологічної оцінки та корекції порушень розвитку у дітей з інтелектуальними порушеннями сформовані недостатньо. При виконанні навчальних завдань виявляються лише елементи творчості і самостійності; готовність до неперервної самоосвіти недостатньо виразна. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	9	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує знання у дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; може самостійно опрацьовувати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички. У здобувача в основному сформоване розуміння основних теоретико-методологічних засад психології дитини з інтелектуальними порушеннями. Сформовані вміння визначати індивідуально-психологічні особливості дітей з інтелектуальними порушеннями та враховувати їх при організації навчально-виховного процесу; добирати доцільні методи та засоби психологічної оцінки та корекції порушень розвитку у дітей з інтелектуальними порушеннями. Творчість виявляється при виконанні лише окремих завдань; готовність до неперервної самоосвіти недостатньо виразна. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
Високий (творчо-професійний)	10	Здобувач вищої освіти володіє глибокими і міцними знаннями з психології дитини з інтелектуальними порушеннями та використовує їх у нестандартних ситуаціях; може визначати особливості розвитку дітей з інтелектуальними порушеннями; робить аргументовані висновки; виконує творчі завдання; може сприймати іншу позицію як альтернативну. Здобувач вміє визначати індивідуально-психологічні особливості дітей з інтелектуальними порушеннями та враховувати їх при організації навчально-виховного процесу, добирати доцільні методи та засоби психологічної оцінки та корекції порушень розвитку у дітей з інтелектуальними порушеннями. При виконанні практичних завдань виявляє елементи творчості і самостійності. Сформована

		готовність до неперервної самоосвіти. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	11	Здобувач вищої освіти володіє узагальненими знаннями з навчальної дисципліни, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності; спроможний самостійно вивчити матеріал. Здобувач вищої освіти вміє визначати особливості психічного розвитку дітей з інтелектуальними порушеннями та враховувати їх при організації навчально-виховного процесу, добирати доцільні методи та засоби психологічної оцінки та корекції порушень розвитку у дітей з інтелектуальними порушеннями. При виконанні навчальних завдань виявляє творчість і самостійність; наявною є готовність до неперервної самоосвіти. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	12	Здобувач вищої освіти має системні, дієві знання з психології дитини з інтелектуальними порушеннями, виявляє неординарні творчі здібності в навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні ситуації та завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; використовує різноманітні джерела інформації. Здобувач вищої освіти вміє самостійно визначати індивідуально-психологічні особливості дітей з інтелектуальними порушеннями та враховувати їх при організації навчально-виховного процесу; визначати шляхи, добирати доцільні методи та засоби психологічної оцінки та корекції порушень розвитку у дітей з інтелектуальними порушеннями. При виконанні практичних завдань виявляє високий рівень творчості та самостійності; наявними є готовність та бажання до неперервної самоосвіти. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.

Індивідуальне науково-дослідне завдання (10 балів)

Метою ІНДЗ є закріплення та розширення наукових знань з дисципліни за підручниками, навчальними і методичними посібниками, періодичними виданнями з фаху; розвиток навичок самоосвіти, пізнавальних інтересів, професійної мотивації навчання; виховання відповідального ставлення до навчання за обраною професією.

Контроль за виконанням ІНДЗ здійснює викладач на консультаціях. У плани семінарських занять, МКР включені запитання та практичні завдання, успішне виконання яких передбачає попереднє виконання самостійної роботи.

Здобувачі вищої освіти, які за результатами виконання самостійної роботи отримали рейтинговий бал менший 60% від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи або не виконали її завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість, ліквідація якої є обов'язковою.

Модульна контрольна робота (30 балів)

Модульна контрольна робота виконується у формі тестування (зокрема, й у системі MOODLE, де оцінка виставляється автоматично). До написання МКР допускаються всі здобувачі вищої освіти. Позитивну оцінку за МКР не рекомендується покращувати. Невиконання МКР оцінюється 0 балів.

Здобувачі вищої освіти, які за результатами виконання МКР отримали рейтинговий бал менший 60 % від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, а також ті, що не з'явилися для її виконання або не виконали її завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов'язковою.

Екзамен (40 балів)

Якщо здобувач вищої освіти не відпрацював пропущені навчальні заняття, не виправив оцінки 0,1,2,3, отримані на навчальних заняттях; не виконав або виконав МКР, завдання самостійної та індивідуальної роботи менше ніж на 60% від максимальної кількості балів, виділених на ці види робіт, він вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю.

Здобувачі вищої освіти, які не мають академічної заборгованості за результатами поточного контролю допускаються до екзамену.

Здобувачі вищої освіти, які мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, зобов'язані ліквідувати її в терміни, визначені графіком навчального процесу.

Здобувачі вищої освіти, які мають академічну заборгованість за результатами підсумкового контролю у формі екзамену, зобов'язані ліквідувати її в терміни, визначені графіком ліквідації академічної заборгованості.

В умовах застосування дистанційних технологій навчання організація поточного і семестрового контролю відбувається відповідно до «Порядку організації поточного та семестрового контролю із застосуванням дистанційних технологій навчання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (зі змінами)» (https://drive.google.com/file/d/15qM6nA_NtvOZxOYz4Hzc8DZNgnAiL_zz/view).

Загальне оцінювання екзамену:

- 40-36 балів – високий рівень;
- 35-30 балів – достатній рівень;
- 29-24 бали – середній рівень;
- 23 бали і менше – початковий рівень.

Рейтингова оцінка з кредитного модуля

Рейтингова оцінка з кредитного модуля – сумарна підсумкова оцінка за багатобальною шкалою рівня засвоєння здобувачем вищої освіти певного кредитного модуля (навчальної дисципліни) упродовж його вивчення.

Таблиця відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Рейтингова оцінка з кредитного модуля	Оцінка за шкалою ECTS	Рекомендовані системою ECTS статистичні значення (у %)	Екзаменаційна оцінка за національною шкалою
90-100	A (відмінно)	10	відмінно
82-89	B (дуже добре)	25	добре
75-81	C (добре)	30	
67-74	D (задовільно)	25	задовільно
60-66	E (достатньо)	10	
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)		незадовільно
34 і менше	F (незадовільно з обов'язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення навчального матеріалу кредитного модуля)		

Перескладання рейтингових оцінок (від 60 і більше балів) з метою їх підвищення дозволяється лише у виняткових випадках за погодженням з деканом факультету СОПСР та з дозволу ректора університету.

12. Рекомендована література.

Основна:

1. Бойко О. Д. Нариси новітньої історії України (1985-1991 рр.) : Навч. посіб. Київ: Кондор, 2008. 357 с.
2. Бонь О. І., Іванюк О. Л. Історія України : Курс лекцій : Навч. посіб. Київ: Вища шк., 2008. 463 с.
3. Грицак Я. Нарис історії України: формування модерної української нації XIX – XX ст. [Навч. посіб.]. Київ: Генеза, 1996. 360 с.
4. Історія України: Навч. посіб. / Ю. А. Мицик, О. Г. Бажан, В. С. Власов. 3-тє вид., допов. і переробл. Київ: Вид. дім “Києво-Могилянська академія”, 2010. 595 с.
5. Історія України: новітня доба: навч. посіб. / [В.М. Литвин, В.Ф. Колесник, А.Г. Слюсаренко та ін.]; за ред. В.М. Литвина. Київ: Академвидав, 2012. 480 с.
6. Історія України: Хрестоматія / Упоряд. В.М. Литвин. Київ: Наукова думка, 2013. 1056 с.

Додаткова:

1. Історія українського мистецтва: В 6-и т. Київ: Мистецтво, 1966-1970.
2. Історія української культури / За заг. ред. І. Крип'якевича. Київ: Либідь, 1994. 656 с.
3. Історія української культури. У п'яти томах. Т. 1. Історія культури давнього населення України. Київ: Наукова думка, 2001. 1135 с.
4. Історія української культури. У п'яти томах. Т. 2. Українська культура другої половини XIII – першої половини XVII століть. Київ: Наукова думка, 2003. 847 с.
5. Історія української культури. У п'яти томах. Т. 3. Українська культура другої половини XVII –XVIII століть. Київ: Наукова думка, 2001. 1246 с.
6. Історія української культури. У п'яти томах. Т. 4. Книга 1. Українська культура першої половини XIX століття. Київ: Наук. думка, 2008. 1007 с.
7. Історія української культури. У п'яти томах. Т. 4. Книга 2. Українська культура другої половини XIX століття. Київ: Наукова думка, 2005. 1296 с.
8. Кліщинський П.В. Історія та культура України України: навчально-методичний посібник. Електронне видання. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2022. 392 с. URL: <http://elar.kpnu.edu.ua:8081/xmlui/handle/123456789/6688>
9. Лекції з історії світової та вітчизняної культури: Навч. посібник. Вид. 2-е, перероб. і доп. / За ред. проф. А. Яртися і проф. В. І. Мельника. Львів: Світ, 2005. 568 с.
10. Литвин В.М. Історія України (у 3-х томах) Т.1. З найдавніших часів до кінця XVIII ст. Київ: Альтернативи, 2003. 864 с.
11. Литвин В.М. Історія України (у 3-х томах) Т.2. Кінець XVIII – початок XX ст. Київ: Альтернативи, 2005. 760 с.
12. Литвин В.М. Історія України (у 3-х томах) Т.3 (Новітній час (1914-2014)). Кн.1. Київ: Альтернативи, 2005. 832 с.; Кн.2. 640 с.
13. Мистецтво України: Біографічний довідник. / Упоряд.: А. В. Кудрицький, М. Г. Лабінський; за ред. А. В. Кудрицького. Київ: Укр. енцикл., 1997. 700 с.
14. Мицик Ю.А., Бажан О.Г. Історія України. Київ: Тов.»Вид-во «КЛІО», 2015. 680 с.
15. Огієнко І. Українська культура. Коротка історія культурного життя українського народу. Київ: Абрис, 1991. 227 с.
16. Олійник С. В., Сидорук С.А. Історія України: конспект лекцій для студентів неісторичних факультетів вищих навчальних закладів України. Кам'янець-Подільський:

ФОП Сисин О. В., 2011. 172 с.

17. Олійник С. В., Трубчанінов С.В. Україна в період між двома світовими війнами: курс лекцій. Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2010. 194 с.

18. Петровський В. В., Радченко Л.О., Семенченко В.І. Історія України: Неупереджений погляд: Факти. Міфи. Коментарі. [вид. 2-ге, випр. та доп.] Харків : ВД "ШКОЛА", 2008. 608 с.

19. Ресент О. П. Україна в імперську добу (XIX – початок XX ст.). Київ : Інститут історії України НАН України, 2003. 340 с.

20. Семчишин М. Тисяча років української культури. Історичний огляд культурного процесу. Київ: Фенікс, 1993. 428 с.

21. Смолій В., Степанков В.С. Українська національна революція XVII ст. (1648-1676 р. р.). Київ: Вид. дім "Києво-Могилянська академія", 2009. 447 с.

22. Україна крізь віки. В 15 т. Київ: Альтернативи, 1999-2000.

23. Українська культура: історія і сучасність: Навч. посібник / За ред. Черепанової С. О. Львів: Світ, 1994. 456 с.

24. Українська культура: Лекції за ред. Д. Антоновича / Упоряд. С. В. Ульяновська; вс. ст. І. М. Дзюби; перд сл. М. Антоновича; Додатки С. В. Ульяновської, В. І. Ульяновського. Київ: Либідь, 1993. 592 с.

25. Уривалкін О. М. Довідник з історії України. Київ: Дакор, КНТ, 2009. 1008 с.

26. Шевчук В.П., Тараненко М.Г. Історія української державності: курс лекцій. Київ: Либідь, 1999. 480 с.

27. Шейко В. М., Тишевська Л.Г. Історія української культури: Навч. посібник / Наук. ред. В. М. Шейко. Київ: Кондор, 2006. 264 с.

13. Рекомендовані джерела інформації

http://www.nbuv.gov.ua	Бібліотека ім. В.І.Вернадського
https://library.kpnu.edu.ua/	Бібліотека КПНУ імені Івана Огієнка
http://lib.meta.ua	Бібліотека
http://history.org.ua/uk	Інститут історії України

14. Орієнтовний перелік питань до підсумкового контролю

1. Історичне значення Київської Русі.
2. Адміністративно-територіальні перетворення та інкорпораційна політика російського царизму в Україні та її напрямки.
3. Україна в умовах нової економічної політики.
4. Київська Русь за часів Володимира Святославина.
5. Соціально-економічний розвиток Правобережної України і Галичини у XVIII ст.
6. Українська держава гетьмана Павла Скоропадського.
7. Суспільні відносини і державний устрій Київської Русі.
8. Переяславська угода між Україною і Росією. „березневі статті” Б.Хмельницького.
9. Соціально-економічний розвиток України в кінці XIX – на початку XX ст. Українська національна культура.
10. Боротьба руських князівств проти половців та інших степових кочівників.
11. Запровадження християнства і його вплив на культуру Київської Русі. Володимир Великий.
12. Індустріалізація в Україні: темпи, методи здійснення, наслідки.
13. Розселення і заняття східних слов'ян у I тис. н.е. Зарубинецька і черняхівська культури.
14. Початок Української національно-демократичної революції. Утворення Центральної Ради. Боротьба за автономію України.
15. Утвердження сталінського тоталітарного режиму, його наслідки для України. Літературні та мистецькі процеси в умовах ідеологічних репресій та хрущовської відлиги.
16. Перші державні утворення на території України.

17. Кінець гетьманщини і козацького устрою. Їх місце і роль в історії українського народу.
18. Розвиток національно-демократичної революції в Україні у вересні-жовтні 1917 р. Утворення Української Народної Республіки (УНР).
19. Теорії походження та еволюції давньоруської державності.
20. Збройна боротьба населення Правобережної України і Галичини за національне і соціальне визволення у XVIII ст.
21. Директорія. Відродження УНР. Боротьба за збереження української державності.
22. Предмет і завдання курсу «Історія та культура України».
23. Поділ України і боротьба за її незалежність в другій половині XVII ст.
24. Історія і культура України у 1907-1914 рр.
25. Формування Київської Русі. Перші руські князі.
26. Початок Української революції XVII ст. Перші перемоги козацького війська (1648 р.).
27. Розвиток української культури в 1920-х роках. Політика українізації.
28. Брестська церковна унія.
29. Початок українського національного відродження наприкінці XVIII – поч. XIX ст. (розвиток української літератури, дослідження з мовознавства, фольклору та етнографії, історії України).
30. Суспільно-політичне життя в Україні в 1960-80-х роках. Дальший розвиток національно-визвольного руху.
31. Козацько-селянські повстання в Україні в кінці XVI ст.
32. Події революції 1848-1849 років у Західній Україні. Розвиток визвольної боротьби.
33. Боротьба за звільнення України від фашистських загарбників.
34. Первісні люди на території України, їх заняття, побут і вірування.
35. Гетьман Іван Мазепа. Наступ російського царизму на автономію України і боротьба за її збереження.
36. Соціально-економічні проблеми розвитку незалежної України і шляхи їх розв'язання. Хід ринкових реформ.
37. Вхід українських земель до Великого князівства Литовського та інших держав.
38. Україна в період російсько-французької війни 1812 р. Декабристський рух і Україна.
39. Західноукраїнські землі у вересні 1939 – червні 1941 рр.
40. Гетьман Іван Виговський. Боротьба за українську державність.
41. Наростання економічної та суспільно-політичної кризи в Україні на початку XX ст. Виникнення українських національних партій.
42. Україна в період незалежності: формування суверенної Української державності.
43. Українська національна революція XVII ст.: події 1650-1653 років. Формування української державності.
44. Зміни в соціально-економічному розвитку Лівобережної України у XVIII ст.
45. Проникнення в Україну європейського бароко та його вплив. Досягнення української барокової культури в XVII-XVIII ст..
46. Соціально-економічний розвиток України в другій половині XVII ст.
47. Україна в революції 1905-1907 рр.
48. Вибори Президента України 2004 р. “Помаранчева революція”.
49. Соціально-економічний розвиток Київської Русі.
50. Західно-Українська Народна Республіка (ЗУНР). „Акт злуки”.
51. Голодомор 1932-1933 років в Україні. Його причини та наслідки.
52. Піднесення Київської Русі за Ярослава Мудрого.
53. Міжнародне становище і внутрішня обстановка в Україні на початку 1920-х років.
54. Українська культура на порозі XXI століття: здобутки та проблеми вітчизняної культури.
55. Трипільська культура: ознаки, характерні риси, особливості та місце в культурній спадщині українського народу.
56. Розвиток освіти і науки в Україні в I половині XIX ст.

57. Україна на міжнародній арені в післявоєнний період.
58. Українська національна революція XVII ст.: події 1649 р. Зборівський договір.
59. Культурно-національне відродження в Західній Україні у першій половині XIX ст. „Руська трійця”.
60. Суспільно-політичне життя в Україні в 1950-60-х роках. Дисидентський рух.
61. Наступ польських феодалів на українські землі в XIV-XVI ст. Люблінська унія.
62. Суспільно-політичне життя в Україні в першій половині XIX ст.. Кирило-Мефодіївське товариство і його культурницька діяльність.
63. Західноукраїнські землі у 1920-30-х роках.
64. Монголо-татарська навала на Південно-Західну Русь. Героїчна оборона Києва.
65. Скасування кріпосного права в Україні. Суть урядових реформ 1860-70-х років.
66. Незалежна Україна на міжнародній арені.
67. Україна в період Першої світової війни. Українські Січові стрільці.
68. Насильницька колективізація в Україні, її наслідки.
69. Соціально-економічний і культурний розвиток УРСР в умовах кризи тоталітарної системи (1965-1985 рр.).
70. Запорізька Січ – козацька християнська республіка: устрій, культура, побут і звичаї.
71. Розвиток Української культури на другому і третьому етапах національного відродження
72. Політика більшовиків щодо релігії та церкви в Україні в 1920-30-х рр.
73. Братства та їх роль у визвольному русі українського народу.
74. Соціально-економічний розвиток західноукраїнських земель в першій половині XIX ст.
75. Спроби реформ в 1950-60-х роках, причини їх невдач.
76. Причини виникнення та шляхи формування українського козацтва. Його соціально-економічна програма та господарська діяльність.
77. Суспільно-політичне життя, національно-визвольний і культурницький рух в Україні в II половині XIX ст.
78. Події Української національно-демократичної революції в кінці 1917 – на початку 1918 рр. Проголошення незалежності УНР.
79. Причини, характер і рушійні сили Української національної революції XVII ст.
80. Соціально-економічний розвиток України в другій половині XIX ст.
81. Відбудова народного господарства УРСР у післявоєнний період. Суперечливий характер суспільно-політичного розвитку.
82. Роль українського козацтва в боротьбі проти агресії Туреччини і Кримського ханства.
83. Визвольний рух на західноукраїнських землях у першій половині XIX ст. „Руська трійця”.
84. Фашистський „новий порядок” в Україні. Рух Опору.
85. Галицько-Волинська держава і її культура.
86. І Малоросійська колегія і її роль в подальшій експансії Росії проти України.
87. Утворення СРСР і його наслідки для України.
88. Культура Київської Русі.
89. Богдан Хмельницький – видатний державний і політичний діяч України, полководець і дипломат.
90. Радянсько-польська війна 1920 р. Поразка українських національно-демократичних сил, її причини і наслідки.